

Zbierka súdnych rozhodnutí

NÁVRHY GENERÁLNEHO ADVOKÁTA
YVES BOT
prednesené 12. novembra 2015¹

Vec C-453/14

**Vorarlberger Gebietskrankenkasse,
Alfred Knauer**

[návrh na začatie prejudiciálneho konania, ktorý podal Verwaltungsgerichtshof (Najvyšší správny súd, Rakúsko)]

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania — Sociálne zabezpečenie — Nariadenie (ES) č. 883/2004 — Článok 5 — Zásada rovnakého posudzovania — Vnútroštátna právna úprava zahŕňajúca do základu príspevkov na zdravotné poistenie starobné dôchodky vyplácané z iných členských štátov Únie alebo zo štátov EHP — Pojem „rovnocenné dávky““

I – Úvod

1. Nariadením Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 883/2004 z 29. apríla 2004 o koordinácii systémov sociálneho zabezpečenia² sa do práva Únie zaviedla zásada rovnakého posudzovania pri dávkach, príjmoch, faktoch alebo udalostiach.

2. Podľa článku 5 nariadenia č. 883/2004:

„Pokiaľ nie je v tomto nariadení ustanovené inak a vzhľadom na osobitné vykonávacie ustanovenia, platí toto:

- a) ak podľa právnych predpisov príslušného členského štátu má poskytnutie dávok sociálneho zabezpečenia a iného príjmu určité právne účinky, príslušné ustanovenia takýchto právnych predpisov sa uplatňujú tiež na poskytnutie rovnocenných dávok získaných podľa právnych predpisov iného členského štátu, alebo na príjem získaný v inom členskom štáte;
- b) ak sú podľa právnych predpisov príslušného členského štátu právne účinky prisúdené výskytom určitých faktov alebo udalostí, takýto členský štát zohľadní podobné fakty alebo udalosti, ktoré sa vyskytli v ktoromkoľvek členskom štáte, ako keby sa stali na jeho vlastnom území.“

¹ — Jazyk prednesu: francúzština.

² — Ú. v. EÚ L 166, s. 1; Mim. vyd. 05/005, s. 72.

3. Bráni toto nové ustanovenie tomu, aby v prípade, že dôchodca s bydliskom v členskom štáte poberá nielen dôchodok z tohto štátu, ale tiež dôchodok vyplývajúci z dôchodkového systému iného členského štátu Únie alebo štátu Európskeho hospodárskeho priestoru (EHP)³, zahrnul členský štát, v ktorom má tento dôchodca bydlisko, do základu príspevkov na zdravotné poistenie dôchodok vyplácaný z iného členského štátu?

4. Takto znie v podstate otázka predložená v prejednávanej veci, ktorá vyplynula z rozhodnutia Vorarlberger Gebietskrankenkasse (Vorarlberská miestna zdravotná poisťovňa)⁴, ktorým sa pánovi Knauerovi a pánovi Mathisovi uložila povinnosť odvádzať z dôchodkov, ktoré poberajú na základe svojho poistenia v lichtenštajnskom profesijnom dôchodkovom systéme, príspevky na zdravotné poistenie.

5. Skutkové okolnosti prejednávanej veci sú nasledujúce.

6. Pán Knauer a pán Mathis majú bydlisko v Rakúsku a v Rakúsku poberajú starobný dôchodok, z ktorého sa im podľa zákona o všeobecnom sociálnom poistení (Allgemeinen Sozialversicherungsgesetz)⁵ zrážajú príspevky do systému zdravotného poistenia.

7. Z dôvodu svojej predošlej profesijnej činnosti vo Švajčiarsku, resp. v Lichtenštajnsku poberajú starobný dôchodok aj z lichtenštajnského profesijného dôchodkového systému upraveného zákonom z 20. októbra 1987 o zamestnaneckých dávkach (Gesetz über die betriebliche Personalvorsorge)⁶, ktorý im vypláca dôchodková poisťovňa Hilti.

8. Keďže sa však príspevky na rakúske zdravotné poistenie do roku 2010 vyberali len z vnútroštátnych dôchodkov, pri prijímaní druhého zákona z roku 2010 o zmene a doplnení sociálneho poistenia (2. Sozialversicherungs-Änderungsgesetz 2010)⁷ sa do ASVG vložil nový § 73a, ktorého odsek 1 stanovuje, že ak má osoba, ktorá poberá dôchodok zo zahraničia patriaci do pôsobnosti nariadenia (ES) č. 883/2004 nárok na dávky zdravotného poistenia, musí platiť príspevok na zdravotné poistenie aj z tohto dôchodku zo zahraničia.

9. Podľa tohto ustanovenia poisťovňa uložila pánovi Knauerovi a pánovi Mathisovi povinnosť platiť, počínajúc rokom 2011, príspevky na zdravotné poistenie z dôchodku vyplácaného dôchodkovou poisťovňou Hilti.

10. Landeshauptmann von Vorarlberg (predseda vlády spolkovej krajiny Vorarlbersko) dvoma rozhodnutiami z 10. decembra 2013 znížil výšku týchto príspevkov s odôvodnením, že do pôsobnosti nariadenia č. 883/2004 patrí len časť profesijného dôchodkového systému, konkrétne časť týkajúca sa minimálnych dávok vyplývajúcich zo zákona, a tým sa v zmysle § 73a ASVG na ňu vzťahuje povinnosť prispievať. Naproti tomu doplnková časť zodpovedajúca dávkam nad rámec minimálnych dávok nepatrí do pôsobnosti uvedeného nariadenia rovnako ako časť profesijného dôchodkového systému zodpovedajúca dávkam preplácaným na základe príspevkov, ktoré boli zaplatené pred nadobudnutím účinnosti BPVG, t. j. pred 1. januárom 1989.

3 — Nariadenie č. 883/2004 a nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 987/2009 zo 16. septembra 2009, ktorým sa stanovuje postup vykonávania nariadenia (ES) č. 883/2004 (Ú. v. EÚ L 284, s. 1), sa na základe rozhodnutia Spoločného výboru EHP č. 76/2011 z 1. júla 2011, ktorým sa mení a dopĺňa príloha VI (Sociálne zabezpečenie) a protokol 37 k Dohode o EHP (Ú. v. EÚ L 262, s. 33), vzťahujú na celý EHP.

4 — Ďalej len „poisťovňa“.

5 — BGBl. 189/1955, v znení platnom v čase skutkových okolností vo veci samej (ďalej len „ASVG“).

6 — LGBl. 1988, č. 12, ďalej len „BPVG“.

7 — BGBl. I, 102/2010.

11. Poistovňa podala na Verwaltungsgerichtshof (Najvyšší správny súd) opravný prostriedok „Revision“ proti uvedeným dvom rozhodnutiam tvrdiac, že príspevky sa majú odvádzať z celej sumy dôchodkov vyplácaných dôchodkovou poisťovňou Hilti, zatiaľ čo pán Knauer, ktorý podal opravný prostriedok proti rozhodnutiu, ktoré sa ho týkalo, naopak tvrdil, že z týchto dôchodkov sa nemajú odvádzať žiadne príspevky.

12. Podľa vnútroštátneho súdu sa rovnocennosť v zmysle článku 5 písm. a) nariadenia č. 883/2004 posudzuje podľa štrukturálnych vlastností dôchodkových systémov ako celkov. Vnútroštátny súd zastáva názor, že z porovnania zákonných podmienok priznania starobných dôchodkov podľa ASVG so zákonnými podmienkami priznania starobných dôchodkov podľa BPVG vyplýva, že uvedené dôchodky sú rovnocenné.

13. Pokiaľ ide v tejto súvislosti o rakúsky dôchodkový systém, vnútroštátny súd objasňuje, že cieľom dôchodkového poistenia poskytujúceho sociálne zabezpečenie predovšetkým v súvislosti s vekom ako poistnou udalosťou, je umožniť udržanie štandardnej životnej úrovne primeraným spôsobom. Podmienkou priznania starobného dôchodku je popri dovŕšení dôchodkového veku aj získanie určitého počtu dôb poistenia. Povinne poistený je v zásade každý zamestnanec zamestnaný u zamestnávateľa za odmenu, ktorá prekračuje zanedbateľnú výšku. Osoby povinne dôchodkovo poistené majú možnosť, v záujme dosiahnutia zvýšenia dôchodku v porovnaní s dôchodkom, na ktorý by mali bežne nárok, dobrovoľne sa pripoistiť, pričom ročný príspevok nesmie presiahnuť určitú sumu. Zaplatené príspevky sú použité priamo na financovanie dávok (systém priebežného financovania) a správa dôchodkového poistenia je úlohou poisťovní zriadených ako zvrchované samosprávne orgány.

14. Pokiaľ ide o systém sociálneho zabezpečenia v starobe v Lichtenštajnsku, vnútroštátny súd vysvetlil, že jeho štruktúru tvoria tri piliere, pričom prvý pilier predstavuje priebežne financované starobné poistenie a poistenie pozostalých, druhý pilier predstavuje profesijné dôchodkové zabezpečenie a tretí pilier predstavuje súkromné pripoistenie.

15. Profesijné sociálne zabezpečenie podľa lichtenštajnského BPVG je kapitálovo kryté, v zásade povinné, a jeho cieľom je spoločne so starobným poistením a poistením pozostalých primeraným spôsobom umožniť udržanie štandardnej životnej úrovne. Jeho uskutočňovanie je v zásade úlohou inštitúcie sociálneho zabezpečenia, ktorej zákon ponecháva istú voľnosť, najmä pokiaľ ide o jej organizáciu, ako aj úpravu a financovanie plnení, ktoré zabezpečuje. Môže teda poskytovať len zákonom stanovené minimálne dávky, alebo môže priznať štedrejšie dávky. Takéto profesijné sociálne zabezpečenie do veľkej miery nie je ponechané na vlastnú iniciatívu ani na vôľu osôb dotknutých rizikami veku.

16. Lichtenštajnské kniežatstvo podľa článku 9 ods. 1 nariadenia č. 883/2004 oznámilo, že BPVG patrí do vecnej pôsobnosti tohto nariadenia.

17. Vnútroštátny súd zastáva názor, že dôchodky upravené BPVG patria do pôsobnosti nariadenia č. 883/2004, pretože sa zakladajú na odvetví alebo systéme sociálneho zabezpečenia v starobe podľa právnych predpisov predmetného členského štátu, a že okrem toho Lichtenštajnské kniežatstvo oznámilo celý BPVG podľa článku 9 ods. 1 nariadenia č. 883/2004.

18. Vnútroštátny súd však ďalej zastáva názor, že nemožno vylúčiť, že dôchodkový systém profesijného sociálneho zabezpečenia v Lichtenštajnsku – bez ohľadu na jeho príslušnosť ku kategórii koordinovaných dôchodkových systémov, ako je to zrejme z uvedeného oznámenia – nemožno vzhľadom na to, že dáva poisteným možnosť samostatnej úpravy vlastného dôchodkového režimu, považovať za „rovnocenný“, resp., že zahrnutie všetkých dávok predmetného dôchodkového systému do príspevkového základu rakúskeho zdravotného poistenia sa z hľadiska práva Únie má považovať za prekážku voľného pohybu.

19. Za týchto okolností Verwaltungsgerichtshof (Najvyšší správny súd) rozhodol prerušiť konanie a položiť Súdnemu dvoru nasledujúcu prejudiciálnu otázku:

„Má sa článok 5 nariadenia č. 883/2004 so zreteľom na článok 45 ZFEÚ vykladať v tom zmysle, že starobný dôchodok z dôchodkového systému profesijného sociálneho zabezpečenia (ktorý je vytvorený a zabezpečovaný štátom, jeho cieľom je umožniť udržanie štandardnej životnej úrovne poisteného primeraným spôsobom, funguje na základe zásady kapitalizácie, je v zásade povinný, ale môže stanoviť aj príspevky presahujúce zákonom stanovené minimum a tomu zodpovedajúce vyššie dávky, a jeho uplatnenie prislúcha subjektu sociálneho zabezpečenia zriadeného alebo používaného zamestnávateľom, akým je napríklad v prejednávanom prípade dôchodkový systém ‚druhý pilier‘ v Lichtenštajnsku) a starobný dôchodok zo zákonného dôchodkového systému (ktorý je tiež vytvorený a zabezpečovaný štátom, jeho cieľom je umožniť udržanie štandardnej životnej úrovne poisteného primeraným spôsobom, avšak funguje na základe zásady priebežného financovania, je povinný a jeho uplatnenie prislúcha zákonom zriadeným inštitúciám dôchodkového poistenia, akým je napríklad v prejednávanom prípade rakúsky dôchodkový systém), sú ‚rovnocenné‘ dávky v zmysle uvedeného ustanovenia?“

II – Posúdenie

20. Skôr, ako sa budem venovať otázke predloženej vnútroštátnym súdom, treba vyriešiť jednu predbežnú otázku, konkrétne či starobné dôchodky vyplácané v rámci lichtenštajnského profesijného dôchodkového systému dôchodkovou poisťovňou Hilti patria do vecnej pôsobnosti nariadenia č. 883/2004.

A – O zahrnutí lichtenštajnského profesijného dôchodkového systému do vecnej pôsobnosti nariadenia č. 883/2004

21. Pán Knauer zastáva názor, že lichtenštajnský profesijný dôchodkový systém nepredstavuje – pokiaľ ide o jeho zákonom stanovenú minimálnu zložku, ako aj o jeho doplnkovú časť – systém sociálneho zabezpečenia vyplývajúci zo zákona a patriaci do pôsobnosti nariadenia č. 883/2004, alebo doplnkový dôchodkový systém, na ktorý sa musia vzťahovať výlučne ustanovenia smernice Rady 98/49/ES z 29. júna 1998 o zabezpečení doplnkových dôchodkových práv zamestnaných a samostatne zárobkovo činných osôb pohybujúcich sa v rámci Spoločenstva⁸. Pán Knauer v tomto zmysle konkrétne tvrdí, že tento systém, ktorý funguje na základe zásady kapitalizácie, je len v nepatrnej miere založený na myšlienke solidarity, že poskytovaná miera ochrany výrazne presahuje rámec ochrany zaručenej základným starobným poistením a poistením pozostalých, že bol vytvorený kapitál potrebný na vyplácanie dávok, ktorý sa zabezpečuje prostredníctvom súkromnoprávných subjektov a že uvedený systém je povinný len pre určitú časť zamestnancov.

22. Hoci pán Knauer na druhej strane pripúšťa, odvolávajúc sa pritom na rozsudok Beerens⁹, že všetky dávky vyplácané podľa vnútroštátnej právnej úpravy, ktorá bola oznámená v súlade s článkom 9 ods. 1 nariadenia č. 883/2004, treba považovať za „dávky sociálneho zabezpečenia“, ktoré rozhodne patria do pôsobnosti tohto nariadenia, tvrdí, že oznámenie sa netýka časti zodpovedajúcej dávkam vyplácaným na základe príspevkov zaplatených nad rámec zákonnej povinnosti, ktorej obsah nie je v BPVG bližšie určený. Podľa jeho názoru tieto dávky predstavujú zmluvné plnenia alebo plnenia podľa podzákonných noriem, ktoré sa nevyplácajú podľa tohto zákona.

⁸ — Ú. v. ES L 209, s. 46. Mim. vyd. 05/003, s. 323.

⁹ — 35/77, EU:C:1977:194.

23. Bez toho, aby bolo potrebné bližšie skúmať rozdiel medzi systémami sociálneho zabezpečenia vyplývajúcimi zo zákona a doplnkovými systémami,¹⁰ stačí konštatovať, že podľa ustálenej judikatúry Súdneho dvora skutočnosť, že zákon alebo vnútroštátna právna úprava nebola uvedená vo vyhlásení, síce nemôže byť sama osebe dôkazom toho, že tento zákon alebo právna úprava nepatrí do pôsobnosti systému koordinácie systémov sociálneho zabezpečenia, avšak skutočnosť, že členský štát uviedol zákon vo svojom vyhlásení, treba považovať za dôkaz toho, že dávky poskytnuté na základe tohto zákona predstavujú dávky sociálneho zabezpečenia.¹¹

24. Lichtenštajnské kniežactvo však vo vyhlásení oznámenom podľa článku 5 nariadenia Rady (EHS) č. 1408/71 zo 14. júna 1971 o uplatňovaní systémov sociálneho zabezpečenia na zamestnancov a ich rodiny, ktorí sa pohybujú v rámci Spoločenstva¹², a takisto vo vyhlásení oznámenom podľa článku 9 ods. 1 nariadenia č. 883/2004,¹³ uviedlo nielen prvý pilier, ktorý patrí do pôsobnosti zákona o starobnom poistení a poistení pozostalých (Gesetz über die Alters- und Hinterlassenerversicherung) zo 14. decembra 1952¹⁴, ale aj druhý pilier, ktorý patrí do pôsobnosti konkrétne BPVG.

25. Keďže vyhlásenie týkajúce sa BPVG neobsahuje žiadnu výnimku týkajúcu sa určitých dávok, všetky dávky poskytované na základe tejto právnej úpravy treba považovať za dávky sociálneho zabezpečenia v zmysle právnej úpravy Únie, ktorá sa uplatňuje v oblasti koordinácie systémov sociálneho zabezpečenia.

26. Vzhľadom na uvedené treba overiť, či táto právna úprava bráni zahrnutiu starobných dôchodkov vyplácaných z lichtenštajnského profesijného dôchodkového systému dôchodkovou poisťovňou Hilti do základu príspevkov zdravotného poistenia, ktoré platí poistenec poistený v rakúskom systéme zdravotného poistenia.

B – O rovnocennosti starobných dôchodkov vyplácaných z lichtenštajnského profesijného dôchodkového systému a starobného dôchodku vyplácaného z rakúskeho dôchodkového systému vyplývajúceho zo zákona

27. Na úvod treba pripomenúť, že článok 30 nariadenia č. 883/2004 oprávňuje inštitúciu členského štátu príslušnú na vyplácanie dôchodkovej dávky uplatňovať zrážky z tejto dôchodkovej dávky v súvislosti s príspevkami na nemocenské dávky za predpokladu, že tieto dávky má vyplácať inštitúcia tohto štátu.

28. V situáciách, v akých sa nachádzali pán Knauer a pán Mathis, keď dôchodkovú dávku alebo dôchodkové dávky poberá osoba na základe právnych predpisov dvoch alebo viacerých členských štátov, nariadenie č. 883/2004 stanovuje presné pravidlá určenia inštitúcií, ktoré sú príslušné na vyplácanie vecných dávok a musia znášať náklady na ne.¹⁵ Do súboru týchto pravidiel, ktorého účelom je predísť komplikáciám, ktoré by mohli vyplynúť z prekrývania uplatniteľných vnútroštátnych právnych predpisov, patrí najmä pravidlo uvedené v článku 23 predmetného nariadenia, ktoré inštitúcii členského štátu bydliska dotknutej osoby pripisuje povinnosť znášať náklady na vecné dávky v prípade, že dotknutá osoba poberá dôchodkovú dávku a má nárok na vecné dávky podľa právnych predpisov tohto členského štátu.

10 — Na toto rozlíšenie poukazujem vo svojich návrhoch z dnešného dňa vo veci Komisia/Malta (C-12/14, ktorá je predmetom konania pred Súdnyim dvorom).

11 — Pozri v tomto zmysle rozsudok Martínez Losada a i. (C-88/95, C-102/95 a C-103/95, EU:C:1997:69, bod 21 a citovaná judikatúra).

12 — Ú. v. EÚ C 127, s. 35.

13 — Toto vyhlásenie bolo uverejnené Európskou komisiou. Ku dňu vypracovania týchto návrhov je dostupné na internetovej adrese <http://ec.europa.eu/social/keyDocuments.jsp?advSearchKey=liechtenstein&mode=advancedSubmit&langId=fr&policyArea=&type=0&country=0&year=0>.

14 — LGBl. 1952, č. 29, v znení platnom v čase skutkových okolností sporu vo veci samej.

15 — Tieto pravidlá sú uvedené v článkoch 23 až 28 tohto nariadenia.

29. Skutočnosť, že pán Knauer a pán Mathis majú nárok tak na dôchodkovú dávku, ako aj na vecné dávky na základe rakúskej právnej úpravy a že táto právna úprava stanovuje zrážky na príspevky, nebola spochybnená. Podmienky uplatňovania zrážok stanovené v článku 30 nariadenia č. 883/2004 v súvislosti s výberom príspevkov sú teda splnené.

30. Zostáva určiť, či sa príspevky môžu odvádzať nielen z rakúskeho starobného dôchodku, ale aj zo starobných dôchodkov vyplácaných z lichtenštajnského profesijného dôchodkového systému.

31. V tomto ohľade treba uviesť, že keďže nariadenie č. 883/2004 je len nástroj na koordináciu vnútroštátnych právnych predpisov, ktorého účelom nie je tieto predpisy harmonizovať,¹⁶ členské štáty sú naďalej príslušné stanovovať príjmy, ktoré sa budú započítavať na účely vymerania príspevkov na sociálne zabezpečenie.¹⁷ V zásade teda môžu zahrnúť do základu príspevkov na zdravotné poistenie starobné dôchodky vyplácané z iných členských štátov Únie alebo zo štátov EHP.¹⁸

32. Pri výkone svojich právomocí však musia členské štáty postupovať v súlade s právom Únie.¹⁹

33. Článok 30 nariadenia č. 987/2009 zavádza výslovné obmedzenie tým, že stanovuje hornú hranicu príspevkov, ktoré sa majú odvádzať zo všetkých vyplácaných dôchodkov, a to v sume, ktorú by musela odvádzať osoba poberajúca dôchodok v rovnakej výške z príslušného členského štátu. Výber príspevkov, ktoré sa odvádzajú z dôchodkov vyplácaných z viacerých členských štátov, je teda obmedzený. Je obmedzený, aj pokiaľ ide o jeho podstatu?

34. Ako správne zdôraznil vnútroštátny súd, takéto obmedzenie môže vyplývať z uplatnenia zásady rovnakého posudzovania pri dávkach, príjmoch, faktoch alebo udalostiach stanovenej v článku 5 nariadenia č. 883/2004.

35. Aj keď sa všetky oprávnené subjekty uvedené v článku 23 Štatútu Súdneho dvora Európskej únie, ktoré predložili Súdnemu dvoru pripomienky, zhodli na uplatniteľnosti tejto zásady, radikálne sa rozchádzajú v názoroch na to, či starobné dôchodky, ako sú tie, ktoré patria do pôsobnosti BPVG, resp. ASVG treba považovať za rovnocenné.

36. Poistovňa zastáva názor, že existuje rovnocennosť rakúskeho zákonného starobného dôchodku s dôchodkami vyplácanými z lichtenštajnských profesijných dôchodkových systémov. V tomto zmysle tvrdí, že rakúsky systém je vytvorený takým spôsobom, že poistenec si môže udržať štandardnú životnú úroveň len prostredníctvom povinných dávok z prvého piliera, zatiaľ čo v Lichtenštajnsku zabezpečuje tieto dávky na takejto úrovni druhý pilier, ktorý plní dôležitú úlohu, kým prvý pilier slúži len na zabezpečenie životného minima. Okrem toho príspevky do rakúskeho dôchodkového systému vyplývajúceho zo zákona sú údajne trikrát vyššie ako v Lichtenštajnsku. Poistovňa ďalej tvrdí, že BPVG stanovuje povinnosť účasti na poistení v profesijnom dôchodkovom systéme a že obsahuje jasné a presné pravidlá týkajúce sa výšky príspevkov, druhu poskytovaných dávok, ako aj organizácie a kontroly inštitúcií sociálneho zabezpečenia, ktoré riadia systémy sociálneho zabezpečenia. Podotýka, že uvedené pravidlá sa vzťahujú aj na časť profesijného dôchodkového systému nad rámec povinných minimálnych dávok, takže „zmluvná sloboda“ inštitúcií sociálneho zabezpečenia je mimoriadne obmedzená. Okrem toho pri takomto systéme jednotlivý zamestnanec údajne nemá slobodu zvoliť si tento systém, ani slobodu určenia jeho obsahu. Poistovňa spresňuje, že pojem dávky, „ktoré sú nad rámec zákonných povinností“, zahŕňa nielen fakultatívne doplnkové dávky, ale aj dávky vyplácané na základe príspevkov zaplatených pred vznikom zákonnej povinnosti. Zdôrazňuje, že zaobchádzanie s príspevkami zaplatenými na základe BPVG a zaobchádzanie s príspevkami zaplatenými na základe povinného poistenia podľa ASVG v Rakúsku je na daňové účely rovnaké. Nakoniec poukazuje na to,

16 — Pozri rozsudok Derouin (C-103/06, EU:C:2008:185, bod 20 a citovaná judikatúra).

17 — Tamže (bod 24).

18 — Pozri v tomto zmysle rozsudok Nikula (C-50/05, EU:C:2006:493, body 24 a 25).

19 — Tamže (bod 24 a citovaná judikatúra).

že ASVG stanovuje, že v prípade poistenia vo fakultatívnom doplnkovom systéme sa príspevky do systému zdravotného poistenia budú musieť odvádzať z dávok pochádzajúcich takisto z tohto systému. Poistovňa napokon dospela k záveru, že nezohľadnenie dávok, ktoré poberajú cezhraniční zamestnanci z dôvodu činnosti, ktorú vykonávali v Lichtenštajnsku, by spôsobilo nerovnosť zaobchádzania vo vzťahu k osobám, ktoré vykonávali pracovnú činnosť výlučne na území svojho štátu.

37. Podľa pána Knauera naopak neexistuje rovnocennosť dávok vyplácaných z rakúskeho dôchodkového systému a lichtenštajnského profesijného dôchodkového systému, pretože jej bráni množstvo štrukturálnych rozdielov. Okrem tvrdení, ktoré už boli objasnené v rámci skúmania otázky, či profesijný dôchodkový systém v Lichtenštajnsku patrí do vecnej pôsobnosti nariadenia č. 883/2004,²⁰ pán Knauer konkrétne poukazuje na to, že tento systém je vytvorený podľa vzoru švajčiarskeho profesijného dôchodkového systému, ktorý sa vyznačuje najmä autonómiou inštitúcií sociálneho zabezpečenia, ktoré z hľadiska svojej organizácie, financovania a správy môžu podliehať právu súkromnému, ako aj uplatňovaním zásady kapitalizácie a zásady rovnocennosti, ktorá znamená, že výška dávok sa určí podľa výšky príspevkov.

38. Rakúska vláda a Dozorný úrad Európskeho združenia voľného obchodu (EZVO) tvrdia, že dôchodkové dávky vyplácané z jedného členského štátu sa musia považovať za rovnocenné s dôchodkovými dávkami vyplácanými z iného členského štátu v prípade, že jedny aj druhé patria do pôsobnosti systému koordinácie systémov sociálneho zabezpečenia.

39. Komisia navrhuje vykladať pojem „rovnocenné“ dávky rovnako ako pojem dávky „rovnakého druhu“ uvedený v článku 53 ods. 1 nariadenia č. 883/2004. Dávky sociálneho zabezpečenia by sa podľa nej mali považovať za rovnocenné vtedy, keď je totožný ich obsah a účel, ako aj vymeriavací základ a podmienky pre ich priznanie.

40. Predtým, ako posúdim význam uvedených jednotlivých tvrdení a odpoviem na otázku predloženú vnútroštátnym súdom, treba, aby som preskúmal účel zásady rovnakého posudzovania pri dávkach uvedenej v článku 5 písm. a) nariadenia č. 883/2004 a osobitný význam pojmu rovnocennosť v rámci tohto ustanovenia.

41. Ako vyplýva z odôvodnenia 9 nariadenia č. 883/2004, článkom 5 tohto nariadenia sa kodifikuje ustálená judikatúra, v ktorej sa stanovila zásada rovnakého posudzovania pri faktoch ako určité vyjadrenie všeobecnej zásady zákazu diskriminácie, uplatňovanej v osobitnej oblasti koordinácie právnych predpisov o sociálnom zabezpečení. Podľa tejto judikatúry je v záujme efektívneho výkonu práva na voľný pohyb potrebné, aby sa so situáciami, ktoré nastali v jednom členskom štáte, zaobchádzalo rovnako, ako keby nastali v inom členskom štáte, ktorého právne predpisy sa uplatňujú.

42. Hoci zásada rovnakého posudzovania bola v súlade s touto tradičnou koncepciou v pôvodnom návrhu Komisie²¹ uvedená ako osobitné vyjadrenie zásady rovnosti zaobchádzania,²² normotvorca Únie ju nakoniec stanovil v samostatnom článku, o ktorom sa možno domnievať, že v sebe skrýva nové možnosti, ktorých preskúmanie prináleží právnej vede.²³

43. Tento článok obsahuje dve písmená, pričom prvé stanovuje rovnaké posudzovanie pri dôchodkových dávkach a iných príjmoch a druhé stanovuje rovnaké posudzovanie pri faktoch alebo udalostiach.

20 — Bod 21 týchto návrhov vyššie.

21 — Návrh nariadenia Rady (ES) o koordinácii systémov sociálneho zabezpečenia [KOM(1998) 779 v konečnom znení].

22 — Pozri článok 3 ods. 2 a 3 tohto návrhu.

23 — V súvislosti s analýzou tohto nového článku pozri najmä MAVRIDIS, P.: *L'assimilation des faits en droit communautaire: un nouveau principe?* In: *Revue de droit sanitaire et social*. 2011, č. 4, s. 629, a RENNUIY, N.: *Assimilation, territoriality and reverse discrimination: a shift in European social security law?* In: *European journal of social law*. 2011, č. 4, s. 289.

44. Najprv treba uviesť, že zásada stanovená v článku 5 písm. b) nariadenia č. 883/2004, ktorý prisudzuje faktom alebo udalostiam, ktoré sa udiali v inom členskom štáte, rovnaké právne účinky ako „podobným“ faktom alebo udalostiam, ktoré sa udiali v členskom štáte, ktorého právne predpisy sú uplatniteľné, sa podľa môjho názoru nemôže uplatniť v situácii, o akú ide v konaní vo veci samej, keď treba porovnať dve dôchodkové dávky. Domnievam sa, že toto pravidlo rovnakého posudzovania pri „faktoch alebo udalostiach“ naopak zodpovedá najbežnejšiemu uplatneniu požiadavky rovnakého posudzovania v judikatúre ako požiadavky vychádzajúcej z rovnosti zaobchádzania.

45. V judikatúre sa totiž na účely priznania, udržania alebo predĺženia nároku na dávky sociálneho zabezpečenia alebo ich vymerania stretávame s niekoľkými predpokladmi rovnakého posudzovania období dosiahnutých v inom členskom štáte a období dosiahnutých v členskom štáte, v ktorom sa podáva žiadosť o priznanie dávok.

46. Súdny dvor preto rozhodol, že vnútroštátna právna úprava upravujúca podmienky priznania invalidného dôchodku, ktorá za určitých okolností, ako sú choroba alebo nezamestnanosť, stanovuje možnosť predĺženia referenčnej doby predchádzajúcej vzniku invalidity, počas ktorej musel poistenec odviesť určitý minimálny počet príspevkov na to, aby mu vznikol nárok na priznanie dôchodku, zatiaľ čo takéto predĺženie neexistuje v prípade, keď okolnosti, ktoré umožňujú predĺženie, nastanú v inom členskom štáte, odrádza migrujúcich pracovníkov od toho, aby si uplatnili právo na voľný pohyb.²⁴

47. Súdny dvor ďalej rozhodol, že v prípade predĺženia nároku na sirotský dôchodok po dovŕšení určitého veku pre osoby, ktoré poberajú dávky, a ktoré museli prerušiť štúdium, aby vykonali vojenskú službu, vojenská služba vykonaná v inom členskom štáte musí byť započítaná rovnako ako vojenská služba vykonaná v členskom štáte, ktorého právne predpisy sa uplatňujú.²⁵

48. Súdny dvor tiež rozhodol, že vnútroštátna právna úprava nemôže za určitých podmienok považovať obdobia venované výchove detí dosiahnuté v inom členskom štáte za rovnocenné s obdobiami poistenia, hoci započítanie takých istých období dosiahnutých na území svojho štátu nie je pri vymeriavaní starobného dôchodku nijako podmienené.²⁶

49. Súdny dvor tiež uplatnil zásadu rovnakého posudzovania v rámci uplatňovania podmienok zrušenia alebo pozastavenia nároku na dávky. Dospel k záveru, že právo Únie nebráni tomu, aby členský štát pristupoval k udalosti, akou je odňatie slobody, ktoré, pokiaľ k nej došlo na vnútroštátnom území, predstavuje príčinu zrušenia alebo pozastavenia nároku na dávky, rovnocenne ako k obdobnej udalosti, ku ktorej došlo v inom členskom štáte.²⁷ Uplatnenie zásady rovnakého posudzovania pri udalostiach môže teda v jednotlivých prípadoch viesť k obnove rovnosti zaobchádzania v prospech alebo neprospech dotknutej osoby.

50. V judikatúre sa menej často vyskytujú predpoklady súvisiace so zásadou rovnakého posudzovania pri dávkach a iných príjmoch podľa článku 5 písm. a) nariadenia č. 883/2004.

51. Zdá sa však, že s týmito predpokladmi môžu súvisieť tri rozsudky. Predovšetkým z rozsudku Warry²⁸ vyplýva, že v prípade, že vnútroštátna právna úprava podmieňuje nárok na dávky v invalidite nárokom na dávky zdravotného poistenia, musí sa zohľadniť skutočnosť, že dotknutej osobe vznikol nárok na dávky zdravotného poistenia v inom členskom štáte rovnako, ako jej vznikol v členskom

24 — Rozsudok Paraschi (C-349/87, EU:C:1991:372, body 22 až 27).

25 — Rozsudok Mora Romero (C-131/96, EU:C:1997:317, bod 36).

26 — Rozsudok Kauer (C-28/00, EU:C:2002:82). Pozri aj rozsudok Elsen (C-135/99, EU:C:2000:647), v ktorom Súdny dvor rozhodol, že príslušná inštitúcia členského štátu má na účely priznania starobného dôchodku povinnosť zohľadniť obdobia starostlivosti o dieťa dosiahnuté v inom členskom štáte, ako keby boli dosiahnuté na území vlastného štátu.

27 — Rozsudok Kenny (1/78, EU:C:1978:140).

28 — 41/77, EU:C:1977:177.

štáte, ktorého právne predpisy sa uplatňujú. Ďalej z rozsudku Öztürk²⁹ možno vyvodiť, že právna úprava jedného členského štátu nemôže podmieňovať vznik nároku na predčasný starobný dôchodok z dôvodu nezamestnanosti tým, aby dotknutá osoba počas určitého obdobia pred podaním žiadosti o priznanie dôchodku poberala dávky poistenia v nezamestnanosti iba z tohto členského štátu, a pritom nezohľadniť tie isté dávky, ktoré táto osoba poberala z iného členského štátu. Napokon v rozsudku Klöppel³⁰ Súdny dvor rozhodol, že vnútroštátna právna úprava, ktorá stanovuje predĺženie doby vyplácania príspevku na starostlivosť o dieťa v prípade, že tento príspevok poberá aj druhý rodič, nemôže odmietnuť zohľadniť poberanie „podobnej“ dávky v inom členskom štáte. Keďže v odôvodnení 9 nariadenia č. 883/2004 sa spresňuje, že zásada rovnakého posudzovania by sa mala výslovne prijať a rozvíjať „pri dodržaní podstaty a ducha právnych pravidiel“, vyložím článok 5 tohto nariadenia v zmysle predchádzajúcej judikatúry, z ktorej vyplýva zásadný záver.

52. Podotýkam, že Súdny dvor neurčil osobitné rozlišovacie kritériá, a tým pripustil určitú flexibilitu pri uplatňovaní zásady rovnakého posudzovania. Normotvorca Únie, ktorý mal v úmysle potvrdiť závery z judikatúry, túto flexibilitu povolenú právnou vedou nespochybňuje. Podľa môjho názoru vzhľadom na neexistenciu kritérií stanovených v judikatúre alebo v právnych predpisoch vyžaduje zásada rovnakého posudzovania použiť porovnávaciu metódu podobnú metóde funkčnej rovnocennosti, dobre známej v porovnávacom práve,³¹ ktorá spočíva v hľadaní – presahujúcom formálne rozdiely – nie úplnej, ale len funkčnej podobnosti predmetných dávok. Z tohto hľadiska je významný rozsudok Klöppel³², v ktorom sa uvádza len to, že príspevok na výchovu dieťaťa v Nemecku je „porovnateľný“ s príspevkom na starostlivosť o dieťa v Rakúsku, pričom sa neskúma, či majú oba príspevky skutočne rovnaké vlastnosti.

53. Takéto úvahy o funkčnej rovnocennosti majú dvojnásobný dôsledok.

54. Po prvé pri výklade pojmu „rovnocenné“ dávky v zmysle článku 5 písm. a) nariadenia č. 883/2004 nie je potrebné uplatniť prísne kritériá stanovené pre výklad pojmu „dávky rovnakého druhu“ v zmysle článkov 10, 53 a 54 uvedeného nariadenia. Okrem toho, keby bolo zámerom normotvorcu Únie odvolávať sa na tieto kritériá stanovené v judikatúre, v takom prípade by na uplatnenie zásady rovnakého posudzovania s dávkami skôr prevzal prívlastok, ktorý už bol použitý na uplatnenie pravidiel na zamedzenie súbehu dávok, než aby vytváral nový pojem. Napokon pojem rovnocenná dávka, ktorý je založený na pružnejších kritériách, je podľa môjho názoru širší než pojem „dávka rovnakého druhu“.³³

55. Po druhé pojem rovnocennosti použitý v článku 5 písm. a) nariadenia č. 883/2004 nemožno vykladať užšie ako pojem „podobný“ fakt alebo udalosť uvedený v písmene b) tohto článku.³⁴ Pri oboch predpokladoch, z ktorých normotvorca Únie vychádzal, požiadavka rovnakého posudzovania neznamená úplnú podobnosť vedúcu k značnému zúženiu rozsahu pôsobnosti zásady.

56. K akému záveru vedie metóda funkčnej rovnocennosti v prípade porovnania dávok v starobe, ako sú dávky patriace do pôsobnosti BPVG a ASVG?

29 — C-373/02, EU:C:2004:232.

30 — C-507/06, EU:C:2008:110.

31 — Pozri najmä GODECHOT-PATRIS, S.: Retour sur la notion d'équivalence au service de la coordination des systèmes. In: *Revue critique de droit international privé*. 2010, s. 271.

32 — C-507/06, EU:C:2008:110.

33 — Nemožno teda vylúčiť, že dávky, ktoré nie sú rovnakého druhu ako starobný dôchodok alebo pozostalostný dôchodok a ktoré sa vymeriavajú na základe dôb poistenia dosiahnutých jednotlivými osobami (pozri v tomto zmysle rozsudok Cordelle, C-366/96, EU:C:1998:57), sa budú považovať za funkčne rovnocenné, predovšetkým v súvislosti s ich zahrnutím do vymeriavacieho základu príspevkov na sociálne zabezpečenie.

34 — Pozri v tomto zmysle RENNUI, N.: c. d., v ktorom sa uvádza, že Súdny dvor by mal „odolať pokušeniu“ rozlišovať medzi oboma pojmami (bod 1, s. 298 a 299).

57. Nedomnievam sa, že z dôvodu samotného zahrnutia dávok poskytovaných na základe BPVG do vecnej pôsobnosti nariadenia č. 883/2004 možno tieto dávky považovať za rovnocenné. Okrem toho, že takéto riešenie by pripravilo požiadavku rovnocennosti, na ktorú sa viaže uplatňovanie zásady rovnakého posudzovania, o jej význam, určenie tohto rozsahu pôsobnosti závisí od čisto formálnych vlastností,³⁵ ktoré sa nesmú považovať za relevantné prvky na posúdenie rovnocennosti dávok.

58. Je rozhodujúce vedieť, či dávky v starobe patriace do pôsobnosti BPVG vychádzajú na účely spravodlivého rozdelenia medzi dôchodcov – bez ohľadu na pôvod ich dôchodku – nákladov na financovanie zdravotného poistenia zo základu porovnateľného so základom dávok poskytovaných na základe ASVG.

59. Pri hľadaní odpovede na túto otázku stačí vychádzať z konštatovania, že rakúsky dôchodkový systém a lichtenštajnský dôchodkový systém sa vyznačujú zásadným rozdielom spočívajúcim v skutočnosti, že prvému a druhému pilieru priznávajú veľmi odlišný rozsah. Podľa vnútroštátneho súdu sa totiž lichtenštajnský dôchodkový systém vyznačuje tým, že je založený na troch pilieroch, pričom cieľom prvého piliera je výlučne zabezpečenie základných životných potrieb dôchodcov, zatiaľ čo profesijné systémy patriace do pôsobnosti druhého piliera majú poistencovi umožniť udržanie jeho štandardnej životnej úrovne. Naopak, v rakúskom dôchodkovom systéme je rozsah poistného krytia prvým pilierom oveľa väčší, pretože cieľom starobného dôchodku podľa ASVG je umožniť poistencovi udržanie jeho štandardnej životnej úrovne.

60. Z hľadiska určenia základu príspevkov – a iba z tohto hľadiska – by sa preto dávky zo zahraničia, ktoré z funkčného hľadiska plnia rovnaký cieľ, a to umožniť poistencovi udržanie štandardnej životnej úrovne, mali považovať za rovnocenné dávkam vyplácaným podľa ASVG. Skutočnosť, že lichtenštajnský dôchodkový systém má viaceré vlastnosti, ktorými sa líši od rakúskeho dôchodkového systému, nemôže viesť k odlišnému záveru. Konkrétne ani skutočnosť, že rakúsky dôchodkový systém je založený na zásade rozdelenia nákladov, zatiaľ čo lichtenštajnský dôchodkový systém funguje na základe zásady kapitalizácie, ani súkromné možnosti vytvorenia dôchodkového systému pre poberateľov dávok podľa BPVG nie sú relevantné na porovnanie základu príspevkov.

61. Nakoniec sa domnievam, že článok 5 písm. a) nariadenia č. 883/2004 treba vykladať v tom zmysle, že nebráni tomu, aby sa – na účely určenia základu príspevkov na zdravotné poistenie uplatňovaných v členskom štáte, v ktorom má bydlisko poberateľ dávok splatných na základe právnych predpisov dvoch alebo viacerých členských štátov – starobné dôchodky vyplácané z doplnkového profesijného systému iného členského štátu Únie alebo Európskeho hospodárskeho priestoru (EHP) uvedeného vo vyhlásení tohto štátu podľa článku 9 ods. 1 tohto nariadenia považovali za rovnocenné dávkam v starobe vyplácaným z členského štátu bydliska poberateľa dávok v rámci základného systému dôchodkového zabezpečenia vyplývajúceho zo zákona, a teda sa zahrnuli do tohto základu, pokiaľ rovnako ako dôchodky poberané v členskom štáte bydliska majú za cieľ zabezpečiť ich poberateľom udržanie štandardnej životnej úrovne vzhľadom na úroveň, ktorú mali pred odchodom do dôchodku.

III – Návrh

62. Vzhľadom na vyššie uvedené úvahy navrhujem, aby Súdny dvor odpovedal na prejudiciálnu otázku, ktorú položil Verwaltungsgerichtshof (Najvyšší správny súd), takto: Článok 5 písm. a) nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 883/2004 z 29. apríla 2004 o koordinácii systémov sociálneho zabezpečenia treba vykladať v tom zmysle, že nebráni tomu, aby sa – na účely určenia základu príspevkov na zdravotné poistenie uplatňovaných v členskom štáte, v ktorom má bydlisko poberateľ dávok splatných na základe právnych predpisov dvoch alebo viacerých členských štátov – starobné dôchodky vyplácané z doplnkového profesijného systému iného členského štátu Únie alebo

35 — Tieto vlastnosti sa týkajú právneho základu dávok alebo ich uvedenia vo vyhlásení členského štátu Európskej únie alebo EHP podľa článku 9 ods. 1 nariadenia č. 883/2004.

Európskeho hospodárskeho priestoru (EHP) uvedeného vo vyhlásení tohto štátu podľa článku 9 ods. 1 tohto nariadenia považovali za rovnocenné dávkam v starobe vyplácaným z členského štátu bydliska poberateľa dávok v rámci základného systému dôchodkového zabezpečenia vyplývajúceho zo zákona, a teda sa zahrnuli do tohto základu, pokiaľ rovnako ako dôchodky poberané v členskom štáte bydliska majú za cieľ zabezpečiť ich poberateľom udržanie štandardnej životnej úrovne vzhľadom na úroveň, ktorú mali pred odchodom do dôchodku.